

60 LET ŠOLSKEGA PARKA OSNOVNE ŠOLE HUDINJA

raziskovalna naloga

Avtorica: Neža Mikic, 7.b

Mentor: Sandi Šarman, prof.

Osnovna šola Hudinja

šolsko leto 2017/18

60 LET ŠOLSKEGA PARKA OSNOVNE ŠOLE HUDINJA

raziskovalna naloga

Avtorica: Neža Mikic, 7.b

Mentor: Sandi Šarman, prof.

Osnovna šola Hudinja

Šolsko leto 2017/18

POVZETEK

V raziskovalni nalogi sem s pomočjo različnih virov raziskala zgodovino šolskega parka OŠ Hudinja. Ugotovila sem, da je bilo v njegovo načrtovanje in urejanje vloženega ogromno prostovoljnega dela nekdanjih učencev in zaposlenih. V 60-ih in 70-ih letih 20. stoletja je bil to vzorčen park, ki so ga obiskovali iz vseh krajev Slovenije in nekdanje Jugoslavije. Bil je ponos učencev in lokalne skupnosti.

Na prelomu stoletja je park močno spremenil svoj izgled in namen. Vse do izgradnje prizidka in nove telovadnice so v parku, oziroma vrtu, kot so ga takrat imenovali pridelovali sadje, zelenjavo in ribez, imeli so celo čebelnjak in ribnik. Po letu 2000 pa je vrt v celoti izgubil pridelovalno funkcijo in se spremenil v park, katerega osnovni namen je estetski in rekreativni.

KAZALO

	stran:
POVZETEK	2
KAZALO	3
1. UVOD	4
1.1 Namen raziskovalne naloge	4
1.2. Metode dela	4
1.3. Hipoteze	5
2. TEORETIČNI DEL NALOGE	6
2.1. Viri in literatura	6
2.2. OŠ Hudinja in šolski park	10
3. OSREDNJI DEL NALOGE	12
3.1. Načrtovanje in izgradnja šolskega parka (1957-1964)	12
3.2. Spreminjanje namena in izgleda šolskega parka	17
3.3. Šolski park danes	24
4. ZAKLJUČEK	29
5. VIRI IN LITERATURA	31
6. SEZNAM FOTOGRAFIJ, KART, TABEL IN GRAFOV	32
7. PRILOGE	33

1. UVOD

1.1. NAMEN RAZISKOVALNE NALOGE

Leta 2019 bo naša šola praznovala 60 let delovanja. Ko so sredi 50-ih let 20. stoletja načrtovali izgradnjo nove šole na območju Hudinje, so že od samega začetka okrog šole umestili velik šolski park. Prav urejen šolski park je najbolj prepoznavna značilnost OŠ Hudinja. Bivši učitelji in učenci v svojih spominih nikoli ne pozabijo omeniti, kako ponosni so bili na park, ki so ga zgradili s prostovoljnim delom in je bil znan po celotni takratni Jugoslaviji.

Ko sem razmišljala o temi raziskovanja in pri tem opazovala učence razredne stopnje, ki so tekali med drevesi, sem se odločila: raziskala bom zgodovino našega šolskega parka. Predvsem me je zanimalo, kdaj in kako so park zgradili in kako je v desetletjih park spreminjal svoj izgled in pomen. Raziskati sem želela tudi, kakšen pomen ima šolski park za današnje učence.

1.2. METODE DELA

Pri raziskovanju sem uporabila naslednje metode dela:

- Iskanje in analiza virov
- Uporaba obstoječe literature
- Intervju
- Anketa med učenci OŠ Hudinja

Iskanje in analiza virov je najpomembnejša metoda pri zgodovinskem raziskovanju. Največ pisnih, fotografskih in kartografskih virov sem našla v arhivu naše šole, nekaj pa tudi v Zgodovinskem arhivu Celje. Zanimive fotografije in informacije pa so mi posredovali tudi nekateri nekdanji učenci in učitelji.

Pred začetkom raziskovanja sem v šolski knjižnici in v Osrednji knjižnici Celje **poiskala literaturo**, ki bi mi lahko bila v pomoč pri raziskovanju. Prelistala in uporabila sem nekaj starejših raziskovalnih nalog, ki so posredno govorile tudi o našem šolskem parku.

O spremembah našega šolskega parka zagotovo največ ve vrtarka, gospa Kristina Vedečnik, ki je na naši šoli na tem delovnem mestu zaposlena že od leta 1983. Zato sem z njo 25. januarja 2018 izvedla **intervju**, v katerem sem izvedela precej novega o zgodovini šolskega parka.

Da bi izvedela, kakšen je odnos sedanjih učencev OŠ Hudinja do šolskega parka in kako dobro poznajo njegovo zgodovino, sem med njimi izvedla tudi kratko **anketo** in jo analizirala.

1.3. HIPOTEZE

Pred začetkom raziskovalnega dela sem si zastavila naslednje hipoteze:

1. Šolski park OŠ Hudinja je bil dokončan leta 1959, ko je začela delovati OŠ Hudinja.
2. Šolski park je od nastanka do danes spremenil svoj izgled in pomen.
3. Naš šolski park je bil v preteklosti znan tudi izven meja Slovenije.
4. Danes ima šolski park za učence predvsem rekreativno funkcijo.
5. Učenci danes niso pripravljeni vložiti časa in energije v urejanje šolskega parka.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE

2.1. VIRI IN LITERATURA

Viri in literatura so osnova vsakega raziskovanja. Na začetku mojega raziskovalnega dela sem na internetu in v knjižnicah poiskala že obstoječo literaturo, ki govori o naši šoli in njenem šolskem parku. Literature o tej temi ni veliko, še največ podatkov sem dobila iz raziskovalne naloge z naslovom 35 let šolskega vrta osnovne šole Hudinja, ki so jo leta 1997 napisali učenci naše šole pod mentorstvom prof. Polone Majcen. V tej nalogi sem dobila nekaj koristnih podatkov o zgodovini naše šole in šolskega parka. Prav tako sem nekaj koristnih podatkov dobila tudi iz monografije Hudinja skozi čas iz leta 2011.

Najpomembnejši vir za moje raziskovanje so bile šolske kronike OŠ Hudinja, ki jih hranijo v šolskem arhivu. Šolsko kroniko napišejo ob vsakem zaključku šolskega leta, v njej pa so opisani najpomembnejši dogodki, ki so v preteklem šolskem letu potekali na šoli. Žal pa je za obdobje 1969-1984 ohranjenega zelo malo. Šolskih kronik pravzaprav ni, ohranjeni so le kratki povzetki, ki so bili napisani in vstavljeni kasneje. Kako in zakaj je do tega prišlo, mi ni uspelo izvedeti.

Fotografija 1: Šolske kronike OŠ Hudinja

Avtor fotografije: Sandi Šarman

Pomemben vir so predstavljale tudi ohranjene fotografije, ki sem jih prav tako našla v arhivu naše šole. Šolski arhiv je v zelo majhnem utesnjemem prostoru in žal ni najbolj urejen. Po policah so sicer vzorno urejeni dnevniki, redovalnice in podobni dokumenti iz preteklih šolskih let, žal pa to ne velja za slikovno gradivo. Večina fotografij je neurejenih v škatli, številne so brez avtorja in datuma, tako da sem o približnem letu nastanka lahko sklepala le iz tega, v kateri mapi sem fotografije našla. Videti je tudi, da so številni albumi za fotografije prazni.

Fotografija 2: V arhivu OŠ Hudinja

Avtor fotografije: Sandi Šarman

Za obdobje samega načrtovanja in gradnje šolskega parka pa so bili neprecenljivi viri, ki sem jih našla v Zgodovinskem arhivu Celje.

Fotografija 3: Pred Zgodovinskim arhivom Celje

Avtor fotografije: Sandi Šarman

V torek 10. 10. 2017 in v torek 17. 10. 2017 sem z mentorjem obiskala Zgodovinski arhiv Celje. Tam so nama pokazali škatlo, v kateri so shranjeni dokumenti o načrtovanju šole in njene okolice. V škatli je bilo veliko zanimivih dokumentov o ureditvi šole, in načrt šolskega parka, ki je bil načrtovan na istem mestu kjer stoji danes, vendar se od današnjega stanja zelo razlikuje. V dokumentih so bili večinoma podatki o gradnji šole in predračuni za vsa dela, ki so bila načrtovana pri gradnji.

V škatli so bili tudi predračuni za dela v okolici šole, ki je bila takrat še zamočvirjena in jo je bilo potrebno ustrezno urediti. Med vsemi viri sta mi bila še najbolj zanimiva oba načrta okolice šole, ki sta priložena raziskovalni nalogi (Priloga 1 in Priloga 2).

Fotografija 4: V Zgodovinskem arhivu Celje

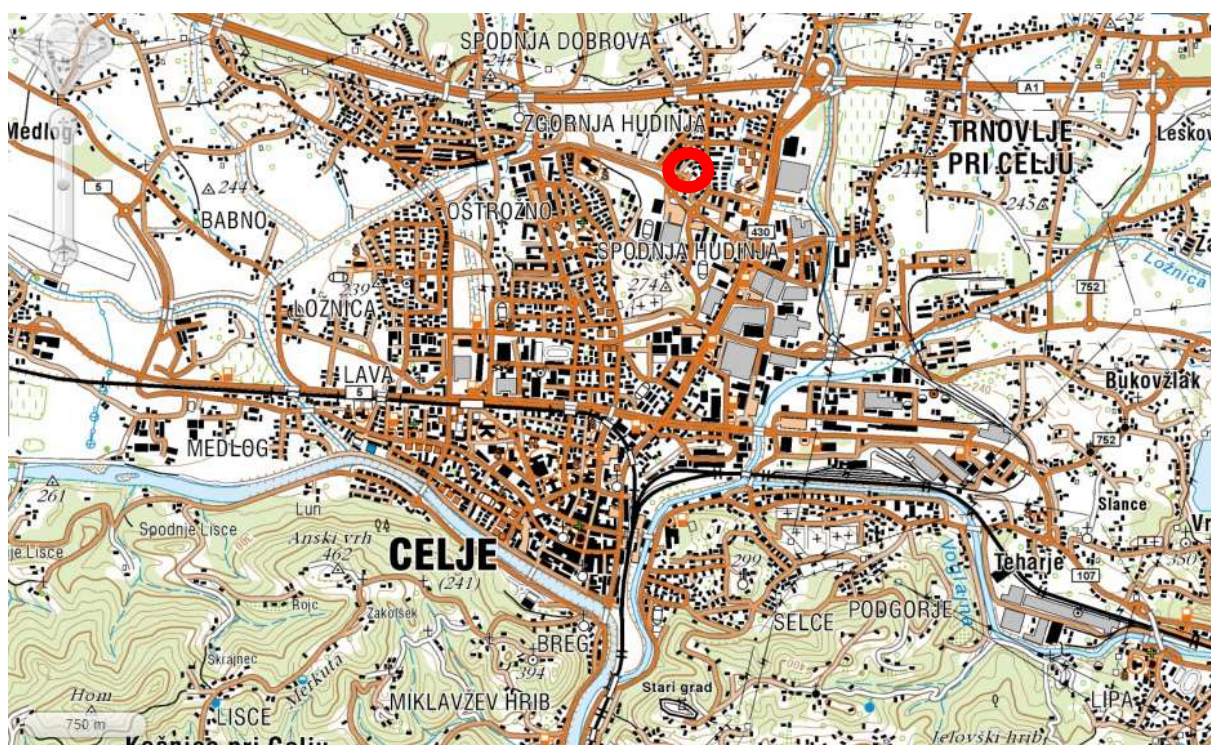
Avtor fotografije: Sandi Šarman

Poleg pisnih, kartografskih in slikovnih virov pa sem uporabila tudi ustne vire. Zavedam se, da ustni viri niso tako zanesljivi kot pisni, so pa kljub temu zanimivi. Na začetku šolskega leta sem na spletni strani šole pozvala nekdanje učence in delavce naše šole, da mi posredujejo svoje spomine in fotografije, povezane s šolskim parkom. Odzvalo se je nekaj ljudi in njihov prispevek sem prav tako uporabila v nalogi.

2.2. OŠ HUDINJA IN ŠOLSKI PARK

Osnovna šola Hudinja je ena izmed devetih javnih osnovnih šol v Mestni občini Celje. Leži v severnem delu mesta Celje, na območju Mestne četrti Hudinja. Osnovno šolo Hudinjo trenutno obiskuje približno 500 učencev. Na šoli je zaposlenih okoli 40 učiteljev in 14 administrativnih in tehničnih delavcev. Tlorisna površina šolskih prostorov je 4170m², prostori za pouk (22 učilnic) pa zavzemajo 1630m². Okoli šole je zemljišče s 34 000m². Večji del zemljišča zavzema šolski park.

Karta 1: Lega OŠ Hudinja v MO Celje

Vir: www.geopedia.si (pridobljeno 30.11.2017)

Meja šolskega okoliša poteka po meji med Mestno občino Celje in Občino Vojnik. Od Šmartinskega jezera se nadaljuje po meji naselja Runtole in nato zavije proti jugu in teče po meji Loče in Dobrova na zahodu ter Runtole, Lahovna in Celje na vzhodu do avtoceste Levec-Hoče. Meja se nadaljuje po avtocesti Hoče- Levec in se na drugi strani avtoceste naveže na Zg. Hudinjo, nato zavije južno proti Golovcu in teče po meji Bezenškove ulice in Opekarniške ceste, na križišču Bezenškove ulice in Opekarniške ceste se meja nadaljuje proti vzhodu po Dečkovi cesti in Bežigrajski cesti do mostu čez Hudinjo. Meja se nadaljuje po reki Hudinja, čez avtocesto, do meje med naseljema Trnovlje in Šmarjeta. Meja poteka še po meji med naselji Trnovlje, Zadobrova in Šmarjeta ter Škofja vas do meje z Občino Vojnik (Publikacija OŠ Hudinja 2017/18).

Šolski park pri Osnovni šoli Hudinja je eden večjih tovrstnih parkov v Sloveniji-po nekaterih podatkih celo največji glede na strukturo površine tega vrta. Velik je 34 tisoč kvadratnih metrov, v njem raste 138 dreves, 155 različnih grmovnic, urejenih je 12 cvetličnih gred, obkroža ga 248 metrov žive meje, parkovne površine povezuje 380 metrov tlakovnih poti, v njem je tudi 12 klopi, letna uta, več igral in obsežne travnate površine (Hudinja skozi čas, 2011).

Fotografija 5: Del šolskega parka danes

Avtor fotografije: Uroš Stilin

3. OSREDNJI DEL NALOGE

3.1. NAČRTOVANJE IN IZGRADNJA ŠOLSKEGA PARKA (1957-1964)

Najstarejši vir, ki govori o načrtovanju okolice bodoče OŠ na Hudinji, je iz leta 1957. V Zgodovinskem arhivu Celje (ZAC) je odlično ohranjena škatla, v kateri je celoten projekt za izgradnjo nove šole na območju spodnje Hudinje. V škatli so ohranjeni celotni načrti za izgradnjo šole z vso pripadajočo infrastrukturo (elektrika, kanalizacija, steklarska dela, ...). Ohranjeni so tudi vsi predračuni, natančne izmere in izračuni statikov.

Na dnu škatle pa sem našla tudi tisto kar sem iskala: situacijski načrt šole z okolico, v merilu 1: 500, ki ga je izdelal Projektni biro iz Ljubljane. Kopija načrta je priložena raziskovalni nalogi (Priloga 1). Na tem načrtu je prvič prikazan izgled nove šole in njene okolice. Načrtovana lokacija šole in šolskega parka v grobem ustreza še današnjemu stanju. Zanimivo je, da so načrtovalci severno in južno od šolskega parka predvideli dve novi cesti. Severna je bila dejansko zgrajena (današnja Ulica Frankolovskih žrtev), medtem ko južne vse do danes niso zgradili. V okolici šole je bilo načrtovanih več športnih igrišč. Severno od šole igrišče za nogomet, južno od šole pa igrišča za odbojko, košarko, rokomet in atletiko. Kot se je izkazalo kasneje, so dejansko zgradili samo športne objekte severno od šole, prostor južno od šole pa so namenili parku.

Septembra 1959 je bila šola zgrajena in je sprejela prve učence. V šolskem letu 1959/60 je bilo na šoli 24 oddelkov. Ob otvoritvi šole je bil urejen le šestmetrski pas okoli šole, vse ostalo zemljišče pa je bilo neurejeno in zamočvirjeno. Kot lahko izvemo iz šolske kronike, je bil že ob otvoritvi šole formiran šolski odbor, katerega prvi cilj je bil urejanje bližnje okolice šole. Na šoli se je začelo živahno delo pionirske organizacije, iz katere se je formirala prostovoljna delavska brigada za urejevanje šolske okolice, saj je šola dobila 2,3 ha zemljišča, ki je bilo zamočvirjeno in zato brez vsake vrednosti. Iz kmetijskega sklada so dobili denarna sredstva za dovoz zemlje in konjeniški klub jim je navozil 3000m³ rodovitne zemlje.

Fotografija 6: Učenci pri delu v šolskem vrtu

Vir fotografije: Arhiv OŠ Hudinja, avtor in datum neznan

Prostovoljna delovna brigada pionirskega odreda je začela urejati okolico. Izkopali so preko 600m drenažnih jarkov in vanje položili drenažne cevi. Opravljenih je bilo preko 2300 prostovoljnih delovnih ur. V mesecu novembru 1959 je bila ustanovljena šolska zadruga, v katero je bilo vključenih 42 učencev iz višjih razredov. Njihovo osnovno delo je bilo priprava zamočvirjenega zemljišča za gojitev kulturnih rastlin. Zemljišče je bilo treba najprej drenažirati in z nasipom dvigniti. Navozili so 3600m³ zemlje, izgradili so terarij, učilnico na prostem, delno akvarij in splanirano igrišče. Pripravili so več kot 100 potaknjencev ligustra, s katerimi so šolsko zemljišče omejili z živo mejo (Šolska kronika-1959/60).

Fotografija 7: Prvi nasadi dreves

Vir fotografije: Arhiv OŠ Hudinja, avtor in datum neznan

V šolskem letu 1959/60 so začeli dela, ki so jih nadaljevali v naslednjem letu. Pri tem so največ dela opravili učenci delovne brigade, v katero je bilo vključenih 307 mladincev in pionirjev.

Iz šolske kronike izvemo, da je bilo opravljenih 4873 ur prostovoljnega dela v popoldanskem prostem času. Začelo se je načrtno urejevanje vzdolžnega predela šolskega poslopja na južni strani. Tako so to leto nastali prvi osnutki sadovnjaka, ob njem terarij, ploščad za učilnico na prostem, kot podaljšek te pa akvarij, katerega osnutek je izdelal gospod ing. Dušan Ogrin iz Agronomske fakultete v Ljubljani. Vsa gradbena dela so bila izvršena v lastni režiji, vodil jih je gospod Čoh, tedanji hišnik ob pomoči učencev (Šolska kronika-1959/60).

Inštalacija vodovodnega omrežja pa je bila zaupana podjetju Plinarna-Vodovod. Z buldožerji so se poravnali ogromni kupi navožene zemlje, tako je bilo omogočeno, da so se ustvarili gozdič z resavo, učne grede in kraški predeli. Potke so tlakovali s ploščicami iz kamnoloma Velenje, terarij pa je bil zgrajen z granitnimi materiali iz Oplotnice. Brigadirji so za delo potrebovali tudi obleko in obutev in številna podjetja so prispevala denar zanje. Delovne organizacije Veležitar, Kovinotehna, Tep in Lik Savinja so v glavnih počitnicah omogočile najboljšim hudinjskim brigadirjem letovanje v obmorskih letoviščih (Šolska kronika-1960/61).

V Zgodovinskem arhivu Celje sem naletela tudi na zanimiv dokument z dne 25.3. 1961. Gre za zapisnik Občinskega ljudskega odbora Celje, v katerem je govora o ureditvi igrišča in športnih prostorov pri Osnovni šoli Franja Vrunča na Hudinji. Člani odbora v njem ugotavljajo, da je Osnovna šola Franja Vrunča na Hudinji postavljena na zemljišče, kjer je talna voda zelo visoka, posebno nevarna pa je v času pomladanskega in jesenskega dežja ter v času večjih nalivov. Glede na navedena dejstva je za igrišče nujno potrebno z nasipom dvigniti celotni prostor do take višine, da bodo prostori v vsakem času uporabni. Šolski odbor je samoiniciativno organiziral dovoz ogorkov, tako, da je sedaj že dvignjeno več kot polovico predvidenega prostora (SLZAC/0118/012/125/00025 05-HUI-6/1961).

V istem dokumentu je tudi predračun v višini 630 000 din, s katerim se predvideva nakup 530m³ ogorkov, 240m³ rdečega peska, 450m robnikov za tekališče, opreme za mali roket in mivke za skok v daljino. Kot zanimivost naj zapišem, da so v tem zapisniku posebej poudarili, da pri tem predračunu predpostavljajo, da bodo vsa dela izvršili s prostovoljnim delom (SLZAC/0118/012/125/00025 05-HUI-6/1961).

V arhivu sem našla tudi dva vira iz leta 1962, ki govorita o urejanju šolskega parka. Takratni ravnatelj šole gospod Adi Marčič je v dopisu z dne 20.9.1962 Oddelek za gradbene in komunalne zadeve zaprosil za ureditveni načrt. V dopisu pravi: V želji, da ustvarimo pogoje za status ogledne šole, jo moramo nujno temu primerno urediti. Za izvedbo tega načrta nam je potreben ureditveni načrt... zanj pa naša šola nima potrebnih finančnih sredstev (SLZAC/0118/015/055/00064 352-90/62-3).

Že 25. oktobra 1962 je Zavod za urbanizem Celje izdal Ureditveni načrt pri šoli Franja Vrunča- na Hudinji. V njem je bila predvidena natančna ureditev dovozov in poti, drenaže, kanalizacije in elektrike.

Iz vseh omenjenih virov vidimo, da je najbolj intenzivno urejanje parka ob šoli potekalo med letoma 1959 in 1964. V teh letih je prav v vsakoletni šolski kroniki pod poglavjem Urejanje okolice šole precej podrobno opisan potek del v šolskem vrtu. Pogosto kronika navaja tudi posameznike, ki so se pri tem delu še posebej izkazali. V

tem obdobju so bila opravljena vsa groba gradbena opravila (drenaža, nasutje, kanalizacija, urejanje poti in podobno).

Vsi viri govorijo o tem, da so večino dela opravili zaposleni na šoli in učenci s prostovoljnim delom. Na šoli so bile ustanovljene prostovoljne delovne brigade. Nekakšen vrhunec večletnega dela pa je bila nagrada *Kipec kurirčka Jovice*, ki jo je šola dobila 23. februarja leta 1963 (skupaj z nagrado 400 000 din) za prizadevno delo pri urejanju šole in njenega šolskega vrta (Šolska kronika 1962/63).

3.2. SPREMINJANJE NAMENA IN IZGLEDA ŠOLSKEGA PARKA

Vse osnovne šole iz različnih razlogov (običajno prostorskih) nimajo možnosti za oblikovanje šolskega parka. Tiste, ki ga imajo, pa ga običajno izkoristijo za najrazličnejše namene. Najpogosteje park namenijo športu in rekreaciji, učnim dejavnostim, druženju, seveda pa ima park tudi velik ekološki in estetski pomen. Če gre za večji park, ga lahko namenijo tudi vrtnarski ali celo sadjarski dejavnosti. Najpogosteje pa so šolski parki kar kombinacija vsega naštetega.

Vsi ti nameni vplivajo seveda na izgled parka. V 60-letni zgodovini šolskega parka OŠ Hudinja lahko spremljamo vse zgoraj naštete dejavnosti, vendar pa se je z leti pomen posameznih precej spreminjal. S tem pa se je spreminjal tudi izgled parka.

Prve zamisli o izgledu šolskega parka najdemo na načrtu iz leta 1957 (Priloga 1) in sem jih predstavila že v prejšnjem poglavju. Na tem načrtu je velik poudarek na športno-rekreacijskem delu parka, saj so bili načrtovani številni športni objekti severno in južno od šole (igrišča za nogomet, rokomet, odbojko, atletiko...).

V Zgodovinskem arhivu Celje sem v Ureditvenem načrtu okolice šole iz leta 1962 naletela na podroben načrt okolice šole v merilu 1:500, ki ga je izdelal Zavod za urbanizem Celje (Priloga 2). Ta načrt se močno razlikuje od tistega iz leta 1957 in se v grobem sklada z današnjo situacijo. To dejstvo nam nakazuje, da načrt iz leta 1957 dejansko nikoli ni bil izvršen. Zakaj ne, o tem viri molčijo.

Na načrtu iz leta 1962 so vsa športna igrišča prestavljena na severno stran šole, južna stran pa je v celoti namenjena parkovni ureditvi. Ob šoli so načrtovali zelenjavni vrt, kompostišče, sadovnjak in grozdičje, kar nam veliko pove o namenu parka. Poleg športa in parka so velik del namenili pridobivanju zelenjave, sadja in medu (pozneje postavijo tudi čebelnjak). Številne fotografije iz šolskega arhiva pričajo o tem, kako so učenci in zaposleni urejali vrt, sadovnjak, sadili mlada sadna drevesa, ribez in podobno.

Fotografija 8: Delo v matiĉnjaku

Vir fotografije: Arhiv OŠ Hudinja, avtor in datum neznan

Seveda pa je že od samega začetka šolski park imel tudi izobraževalno funkcijo. Tako so (tudi zato, ker je bil takratni ravnatelj po poklicu geograf) izdelali čudovit zemljevid sveta, sestavljen iz rož imenovan planiglobus. Tako so učenci lahko svet spoznavali kar s pogledom skozi šolska okna.

Fotografija 9: Planiglobus v šolskem parku

Vir fotografije: Arhiv OŠ Hudinja, avtor in datum neznan

Fotografija 10: Del planiglobusa v šolskem parku leta 1976

Vir fotografije: Miha Ernst (družinski album)

Poleg planiglobusa so v šolskem parku že v začetku 60-ih let uredili učni vrt. Ta je bil namenjen spoznavanju različnih rastlinskih vrst, saj so v park posadili več kot 100 različnih drevesnih in grmovnih vrst. Med njimi so bila mnoga redka, zaščitena drevesa, nekatera celo edina v Sloveniji (Hudinja skozi čas, 2011).

Fotografija 11: Učni vrt v šolskem parku

Vir fotografije: Arhiv OŠ Hudinja, avtor in datum neznan

Iz vsega zgoraj napisanega lahko ugotovimo, da je v prvem obdobju delovanja šolski park (ki so ga takrat imenovali šolski vrt) imel predvsem dva osnovna namena: izobraževalnega in pridelovalnega. V obeh primerih pa je dejavnost v vrtu slonela na prostovoljnem delu učencev in zaposlenih. Iz šolske kronike lahko razberemo, da so bili učitelji in učenci na svoj vrt izjemno ponosni, saj so zanj skrbeli in ga urejali v prostem času.

V šolski kroniki za šolsko leto 1963/64 sem našla tudi zanimiv podatek, da je bilo takrat na šoli sistematizirano delovno mesto vrtnarja. To je ostalo vse do danes.

Že v dokumentih, ki govorijo o načrtovanju parka sem zasledila, da je bil namen načrtovalcev narediti tako imenovani ogledni vrt. To pomeni, da je bil naš šolski park neke vrste vzorec za šolske parke po celotni državi. In res, v 60-ih in 70-ih letih so si ga ogledale številne delegacije šol iz celotne Jugoslavije, pa tudi iz tujine. Tako na primer že leta 1962 šolska kronika poroča o 4 zanimivih obiskih:

- 9.10. 1962 šolo obišče tov. ing. Drago Ogrin z učenci Agronomske fakultete Ljubljana,
- 13.10. 1962 šolo obišče vrtnarski strokovnjak Jože Kregar in si ogleda šolski vrt,
- 10.12. 1962 šolo obiščejo trije predstavniki šol iz Beograda,
- 21.12. 1962 pa učni vrt snema ekipa RTV Ljubljana (Šolska kronika 1962/63).

Podobni obiski od blizu in daleč so nato omenjeni praktično v vseh šolskih kronikah prihodnjih let. Tako so se v šolskem letu 1966/67 vrstili obiski učiteljev in učencev iz Artič, Slovenske Bistrice, Laporja, Šmartnega ob Paki, Maribora, Črne na Koroškem, Novega mesta, Apač, Krškega, Dobove in Polane (Šolska kronika 1966/67).

V 70-ih in 80-ih letih 20. stoletja v šolskem parku ni prihajalo do velikih sprememb. Originalne šolske kronike iz tega obdobja niso ohranjene, ohranjenih je le nekaj kasneje dodanih vpisov. Zagotovo se je tudi v tem obdobju v parku spremenil izgled kakšne gredice oz. zasaditve, a večjih sprememb ni bilo. Po pripovedovanju starejših učiteljev so se tudi v tem obdobju še nadaljevali obiski iz drugih krajev Slovenije in Jugoslavije, a so bili vse redkejši.

Do največje spremembe v izgledu in namembnosti parka pride v zadnjem desetletju 20. stoletja. Po pripovedovanju vrtnarke, gospe Kristine Vedečnik se je od leta 1983, ko je sama prišla na šolo do danes šolski park popolnoma spremenil.

Fotografija 12: Pri ogledu parka z gospo Vedečnik.

Avtor fotografije: Sandi Šarman

Edini del parka, ki je ostal nespremenjen, so asfaltirana igrišča za nogomet, košarko in odbojko. Čebelnjaka že leta 1983 ni bilo več. Po letu 1990 so zasuli planiglobus. Največ sprememb pa se zgodi med letoma 2000 in 2003, ko je naša šola dobila prizidek in veliko telovadnico.

Vse, kar je bilo na območju današnje telovadnice (zelenjavni vrt, rozarij, terarij, steklene tople grede, matičnjak), je bilo seveda uničeno. Zasuli so ribnik, podrli lope, namenjene hranjenju orodja in na območju ribezovih nasadov uredili veliko parkirišče.

Fotografija 13: Nekoč nasadi ribeza, danes parkirišče.

Avtor fotografije: Sandi Šarman

Zaradi opisanih sprememb se je tudi delo vrtnarke precej spremenilo. Pred letom 2000 je največ časa porabila za urejanje vrta in pridelavo hrane. V tem času so na šoli sami pridelali veliko sadja in zelenjave, ga konzervirali, kuhali sokove, kisali zelje ipd. Večino dela so opravili ročno in vsak razred je moral urediti svoj del vrta. Danes pa je bistveno več travnih površin in vrtnarka večino časa nameni košnji, grabljenju listja, obrezovanju žive meje in vzdrževanju parka.

3.3. ŠOLSKI PARK DANES

Po tem, ko sem raziskala bogato zgodovino našega parka, pa me je zanimal še odnos današnje generacije učencev do njega. Zagotovo ga večina učencev razume kot nekaj samoumevnega, njegove zgodovine pa žal ne poznajo.

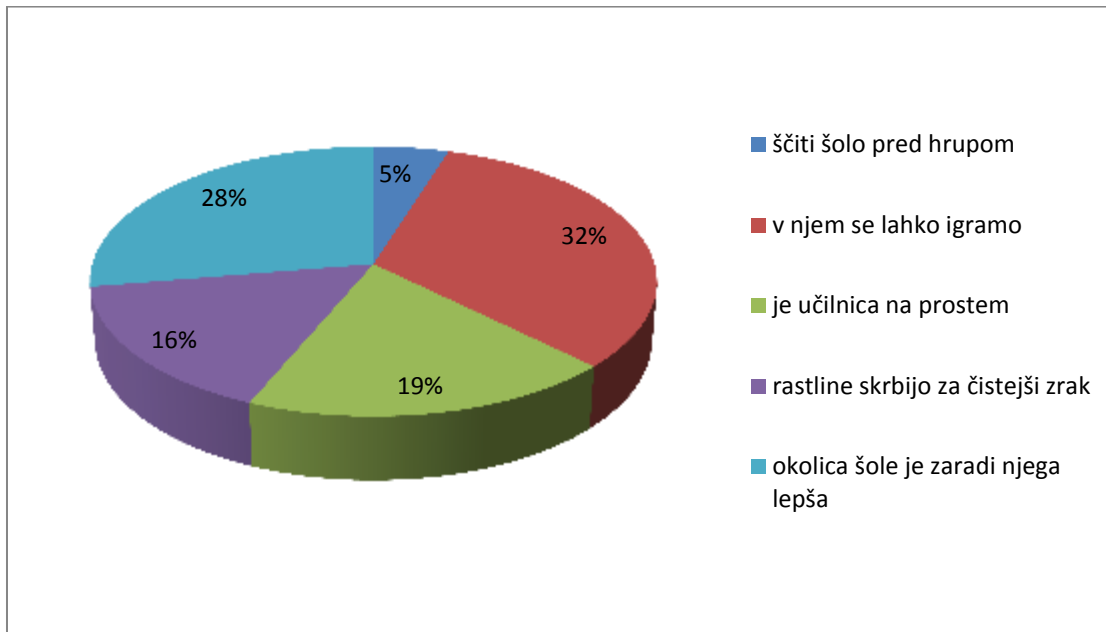
Meseca januarja sem med učenci naše šole izvedla zelo kratko anketo, pri kateri me je predvsem zanimalo, zakaj je park za učence pomemben, kaj bi v njem spremenili in ali bi bili pripravljene nekaj časa tudi sami nameniti urejanju parka. Anketni list je v prilogi 3. Pri analizi ankete sem želela tudi primerjati odgovore mlajših in starejših učencev. Zato sem posebej analizirala razredno stopnjo (učence 2., 3. 4. in 5. razreda) in predmetno stopnjo (učence 6., 7. 8. in 9. razreda). Anketo je izpolnilo 373 učencev, od tega 210 na razredni stopnji in 163 na predmetni stopnji.

Pri prvem vprašanju me je zanimalo, kakšen pomen ima šolski park za sedanje učence. Pri tem sem jim ponudila 5 odgovorov, med katerimi so izbrali tista dva, ki se jim zdita najpomembnejša, lahko pa so napisali tudi kakšnega svojega. Odgovori učencev so prikazani v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 1: Pomen šolskega parka za učence OŠ Hudinja danes

	Razredna stopnja		Predmetna stopnja		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
Pomen: Park ščiti našo šolo pred hrupom	19	5	15	5	34	5
V parku se lahko igramo in družimo	129	32	99	33	228	32
Park uporabljamo kot učilnico na prostem	82	21	51	17	133	19
Rastline v parku skrbijo za čistejši zrak	65	15	47	15	112	16
Zaradi parka je okolica šole lepša	105	26	89	30	194	28
Vseh odgovorov	400	100	301	100	701	100

Graf 1: Pomen šolskega parka za učence OŠ Hudinja danes

Kot vidimo iz odgovorov, je za večino učencev park prostor za igro in druženje. Za številne pa je pomemben estetski pomen parka, saj se zavedajo, da večina šol tega nima in da park pomeni nekakšen »okras« naše šole. Veliko učencev, še posebej na razredni stopnji, pa park uporablja tudi kot učilnico na prostem. Velikih razlik med mlajšimi in starejšimi učenci ni bilo.

Fotografija 14: Učenci pri igri v šolskem parku

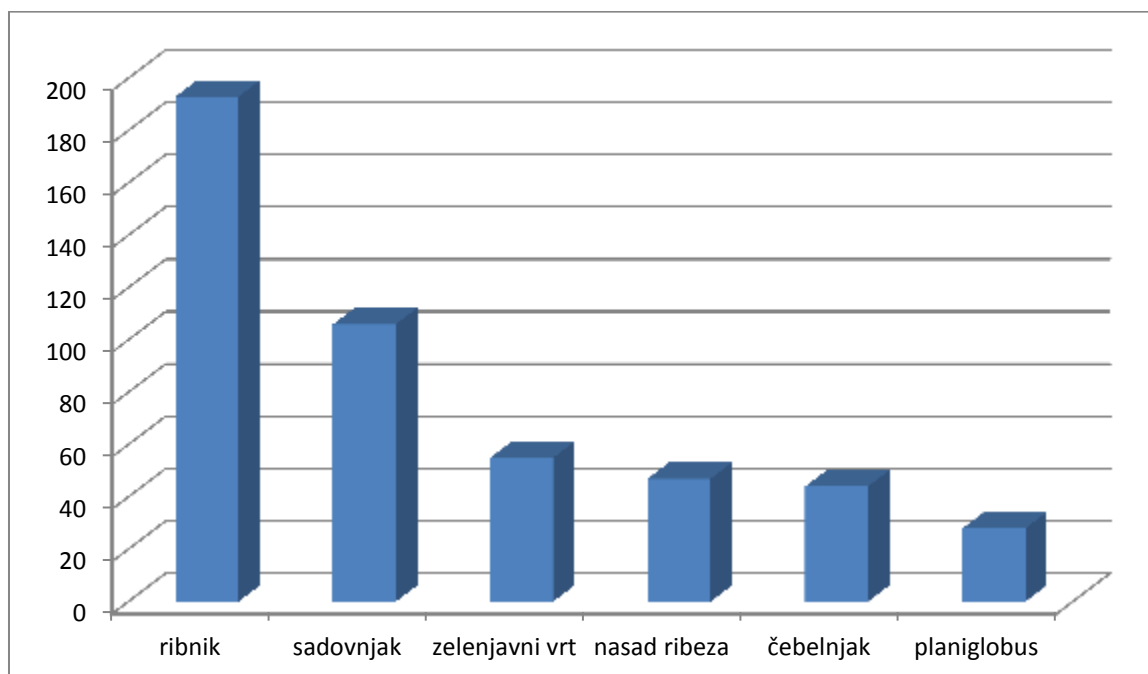
Avtor fotografije: Sandi Šarman

Pri drugem vprašanju sem učence spomnila, da je naš park nekoč imel sadovnjak, zelenjavni vrt, ribnik, čebelnjak, relief zemeljskih polobel in nasad ribeza. Zanimalo me je, kaj od naštetega najbolj pogrešajo oziroma kaj od tega bi ponovno uredili. Njihovi odgovori so prikazani v spodnji tabeli in grafikonu.

Tabela 2: Kaj bi v šolskem parku ponovno uredili?

	Razredna stopnja		Predmetna stopnja		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
Sadovnjak	59	24	47	21	106	22
Zelenjavni vrt	33	13	22	9	55	12
Ribnik	103	44	90	39	193	41
Čebelnjak	19	8	25	11	44	9
Planiglobus	6	2	22	9	28	6
Nasad ribeza	21	9	26	11	47	10
Vseh odgovorov	241	100	232	100	473	100

Graf 2: Kaj bi v šolskem parku ponovno uredili?

Večina učencev je bila pri izpolnjevanju ankete začudena, ko so prebrali, kaj vse smo nekoč imeli v našem šolskem parku. Med stvarmi, ki bi jih sami najraje spet uredili je velika večina izbrala ribnik. To me ni presenetilo, saj so vodne površine vedno nekaj

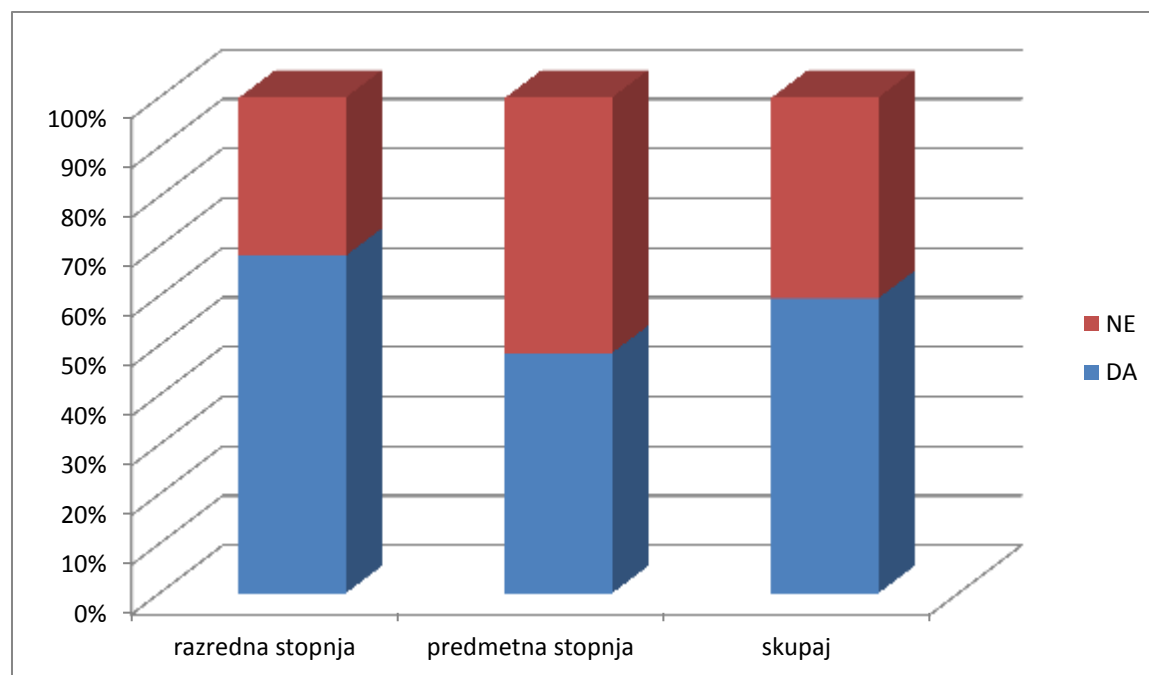
posebnega in bi v šolski park tudi sodilo. Presenetilo pa me je, da je veliko učencev izbralo sadovnjak. Večina je svojo izbiro utemeljila s tem, da bi v tem primeru imeli svoje sadje, ki bi ga lahko ponudili učencem pri malici. Podobni argumenti so bili tudi pri tistih, ki bi uredili zelenjavni vrt in nasad ribeza.

Pri zadnjem vprašanju pa me je zanimalo, ali bi bili učenci pripravljene tudi sami vložiti nekaj časa in energije v urejanje šolskega parka. Predlagala sem 20 ur letno v njihovem prostem času. Odgovori so v tabeli in grafikonu 3.

Tabela 3: Ali bi bili pripravljene nameniti 20 ur prostovoljnega dela v šolskem parku?

Odgovor:	Razredna stopnja		Predmetna stopnja		skupaj	
	število	%	število	%	število	%
DA	143	68	79	48	222	60
NE	67	32	84	52	151	40
skupaj	210	100	163	100	373	100

Graf 3: Ali bi bili pripravljene nameniti 20 ur prostovoljnega dela v šolskem parku?

Odgovore učencev je seveda treba jemati z rezervo, saj so z njimi le izrazili svojo načelno pripravljenost pomagati. Vprašanje je, koliko učencev bi bilo zares pripravljenih delati v parku. Kljub temu pa je zanimivo, da je več kot polovica učencev izrazila pripravljenost, da bi nekaj prostega časa posvetila urejanju šolskega parka.

Odstotek tistih, ki so pripravljeni delati v parku je na razredni stopnji skoraj 70%, medtem ko je predmetni stopnji takšnih skoraj polovica. Te številke so me kar presenetile, saj sem pričakovala manjšo pripravljenost pomagati v šolskem parku. Še posebej ker gre za delo v prostem času, torej popoldne in ob sobotah. V vsakem primeru pa iz odgovorov vidimo, da šolski park učencem pomeni veliko in da se z njim tudi identificirajo.

Kot sem že omenila, bi najbolj realno sliko dobili takrat, ko bi bilo tudi v resnici potrebno poprijeti za delo. Vprašanje je, koliko učencev bi takrat v resnici prišlo. Po drugi strani pa lahko omenim primer iz letošnjega šolskega leta, ko je šola jeseni eno soboto pozvala učence in njihove starše k urejanju in čiščenju šolskega parka in odziv je bil tudi takrat precejšen. Vse to kaže, da imajo številni učenci in njihovi starši zelo pozitiven odnos do šolskega parka in so pripravljeni za njegovo ureditev prispevati tudi svoj prosti čas.

4. ZAKLJUČEK

Če bi vprašali kateregakoli nekdanjega učenca naše šole, po čem je OŠ Hudinja izstopala oziroma se razlikovala od ostalih šol, bi zagotovo odgovoril: »Po šolskem vrtu.« Vsak bi znal povedati anekdoto o tem, kako so urejali svoj del vrta, kako so grabili, sadili, prekopavali in jeseni tudi pobirali pridelke. Tudi sama sem podobne anekdote že od malega poslušala od svoje babice in mame, ki sta prav tako obiskovali OŠ Hudinja, zato sem se odločila naš šolski park podrobneje raziskati.

Pri raziskovanju preteklosti so seveda ključni viri. Najbolj objektivni viri so seveda pisni dokumenti in fotografije, pomagala pa sem si tudi z ustnim izročilom nekdanjih in sedanjih zaposlenih delavcev šole.

Načrtovanje šolskega parka sega v leto 1957, ko so nastali prvi načrti za šolo in njeno okolico. Na teh načrtih so prevladovala športno-rekreacijske površine. Ko je šola jeseni 1959 odprla svoja vrata, je bila okolica šole še neurejena in zamočvirjena. Potrebni je bilo kar nekaj let trdega prostovoljnega dela, sodelovanja z občino, različnimi podjetji in drugimi strokovnjaki, da je šolski park dobil svojo podobo. In kakšna podoba je to bila. Takšna, da so jo obiskovali od blizu in daleč, prihajale so šole iz Slovenije in drugih republik, televizijske ekipe in celo študenti agronomskih fakultet. Leta 1963 je šola za prizadevno urejanje okolice celo dobila takrat zelo prestižno državno nagrado Kipec kurirčka Jovice.

Do konca 20. stoletja so okolico šole imenovali vrt. In res je bil vrt. Pridelovali so zelenjavo, sadje, ribez, med. Vsak razred je ljubosumno urejal in čistil svoje gredice, kuharice so kuhale sok, kisale zelje, celo kakšne koline so bile v zimskih mesecih. Večino pridelkov so seveda porabili v šolski kuhinji, za priboljšek malici in kosilu.

Po letu 1990 pa je postopoma prihajalo do sprememb. Najprej so podrli čebelnjak, leta 1990 pa zasuli planiglobus. Največjo spremembo pa vrt doživi po letu 2000, ko je na območju nekdanjih vrtov, rastlinjakov in rozarija zrasla nova telovadnica in prizidek k šoli. Postopno so sadovnjak podrli in ga spremenili v park, nasad ribeza pa v parkirišče. Danes v parku skorajda ni več sledov nekdanjih vrtov. Ostali so le v spominu starejših zaposlenih in nekdanjih učencev. V parku prevladujejo travnate površine, na srečo pa so ostala vsaj drevesa, ki so v teh desetletjih zrasla v prave orjake.

Danes ima šolski park predvsem rekreativno in estetsko funkcijo. Učenci se v njem družijo in igrajo, rastline v njem skrbijo za čistejši zrak in lepši izgled šole. Pogosto ga

uporabljamo kot učilnico na prostem, med drevesi in na travnikih izvajamo športne dneve in podobno.

Današnji učenci bogate preteklosti svojega šolskega parka seveda ne poznajo. Bili so presenečeni, ko so pri anketiranju prebrali, da smo v njem nekoč imeli ribnik, čebelnjak, terarij... Morda pa bo prav moja raziskovalna naloga vzpodbuda, da bo čez čas v parku spet nastal kakšen vrtiček, ribnik ali kaj podobnega. Vzpodbudno in zame presenetljivo je bilo spoznanje, da so učenci tudi danes še izrazili pripravljenost sodelovati pri urejanju našega parka.

Na koncu še nekaj besed o virih. Šola ima šolski arhiv, ki pa je v izjemno majhnem prostoru in ne omogoča dobre urejenosti. Skozi desetletja je žal veliko dokumentov in fotografij izginilo, številni albumi so prazni ali poškodovani. Tudi pri šolskih kronikah je za dobro desetletje (70-aj leta 20. stoletja) manjkajočih. To kaže na slab odnos do ostankov preteklosti. Na srečo so v zadnjih letih dokumenti in šolske kronike pisani in hranjeni tako kot je potrebno in prihodnji raziskovalci bodo glede tega imeli lažje delo.

5. VIRI IN LITERATURA

- 1.) 35 let šolskega vrta osnovne šole Hudinja, raziskovalna naloga, Celje, 1997.
- 2.) Kaučič M.: Hudinja skozi čas, monografija mestne četrti Hudinja, Celje, 2011.
- 3.) Komunalna dela pri Hudinjski šoli
(Zgodovinski arhiv Celje: SLZAC/0118/015/055/00064 352/90/62-3)
- 4.) Medmrežje: [www. geopedia.si](http://www.geopedia.si) (pridobljeno 30.11.2017)
- 5.) Osmoletka na spodnji Hudinji-glavni projekt, Mestni ljudski odbor Celje, 1957
(Zgodovinski arhiv Celje: SLZAC/0118/015/055/00064 352/90/62-3)
- 6.) Osnovna šola Hudinja-ureditev igrišča in športnih prostorov
(Zgodovinski arhiv Celje: SLZAC/0118/012/125/00025 05-HUI-6/1961)
- 7.) Osnovna šola Hudinja-ureditveni načrt okolice šole
(Zgodovinski arhiv Celje: SLZAC/0118/015/053/00041 350-10/1962)
- 8.) Publikacija OŠ Hudinja 2017/18, Celje, 2017.
- 9.) Šolske kronike OŠ Hudinja od leta 1959 do 2017.

6. SEZNAM FOTOGRAFIJ, KART, TABEL IN GRAFOV

6.1. SEZNAM FOTOGRAFIJ

Št.	naslov	Avtor oz. vir	stran
1	Šolske kronike OŠ Hudinja	Sandi Šarman	6
2	V arhivu OŠ Hudinja	Sandi Šarman	7
3	Pred Zgodovinskim arhivom Celje	Sandi Šarman	8
4	V Zgodovinskem arhivu Celje	Sandi Šarman	9
5	Del šolskega parka danes	Uroš Stilin	11
6	Učenci pri delu v šolskem vrtu	neznan (arhiv OŠ Hudinja)	13
7	Prvi nasadi dreves	neznan (arhiv OŠ Hudinja)	14
8	Delo v matičnjaku	neznan (arhiv OŠ Hudinja)	18
9	Planiglobus v šolskem parku	neznan (arhiv OŠ Hudinja)	19
10	Del planiglobusa v šolskem vrtu leta 1976	neznan (družinski album Mihe Ernsta)	19
11	Učni vrt v šolskem parku	neznan (arhiv OŠ Hudinja)	20
12	Intervju z vrtnarko Kristino Vedečnik	Sandi Šarman	22
13	Nekoč nasadi ribeza, danes parkirišče	Sandi Šarman	23
14	Učenci pri igri v šolskem parku	Sandi Šarman	25

6.2. SEZNAM KART

Št.	naslov	Avtor oz. vir	stran
1	Lega OŠ Hudinja v MO Celje	www. geopedia.si	10

6.3. SEZNAM TABEL

Št.	naslov	stran
1	Pomen šolskega parka za učence OŠ Hudinja danes	24
2	Kaj bi v šolskem parku ponovno uredili?	26
3	Ali bi bili pripravljene nameniti 20 ur prostovoljnega dela v šolskem parku?	27

6.4. SEZNAM GRAFOV

Št.	naslov	stran
1	Pomen šolskega parka za učence OŠ Hudinja danes	25
2	Kaj bi v šolskem parku ponovno uredili?	26
3	Ali bi bili pripravljene nameniti 20 ur prostovoljnega dela v šolskem parku?	27

7. PRILOGE

PRILOGA 1: NAČRT ŠOLSKEGA PARKA IZ LETA 1957 (avtor Projektni biro Ljubljana, vir: ZAC)

**PRILOGA 2: PODROBEN NAČRT OKOLICE ŠOLE IZ LETA 1962 (avtor
Zavod za urbanizem Celje, vir: ZAC)**

PRILOGA 3: ANKETNI LIST ZA UČENCE OŠ HUDINJA

ANKETA

Razred: 1 2 3 4 5 6 7 8 9

spol: M Ž

Sem Neža Mikic iz 7.b in raziskujem zgodovino šolskega parka. Prosim te, da odgovoriš na nekaj vprašanj.

1. Šolski park ima več pomenov. Med naštetimi obkroži tista **dva**, ki se tebi zdita **najpomembnejša**:

- A) Ščiti našo šolo pred hrupom
- B) V njem se lahko igramo in družimo
- C) V parku spoznavamo različne rastlinske vrste in ga uporabljamo kot učilnico na prostem
- D) Rastline v parku skrbijo za čistejši zrak
- E) Zaradi parka je okolica šole lepša
- F) Drugo: _____

2. Pred leti smo v šolskem parku imeli sadovnjak, zelenjavni vrt, ribnik, čebelnjak, relief zemeljskih polobel in nasad ribeza. Kaj od naštetega bi ti ponovno uredil/a v parku? Zakaj?

3. Nekoč so učenci v prostem času (popoldan, sobote) urejali šolski park. Ali bi bil pripravljen/a v prihodnjem šolskem letu nameniti 20 ur prostovoljnega dela za urejanje šolskega parka?

- A) Da
- B) Ne